

1. Indledning

Denne resultataftale er indgået mellem Sydslesvigudvalget og Dansk Centralbibliotek for Sydslesvig e.V. (efterfølgende Dansk Centralbibliotek/DCB eller som opdelt i hhv. Biblioteket og Forskningsafdelingen).

Resultataftalen omfatter Dansk Centralbiblioteks og Forskningsafdelingens virke i perioden 1. januar 2023 til 31. december 2023, jf. § 5 stk. 2 i lov om Sydslesvigudvalget og tilskudsordninger for det danske mindretal i Sydslesvig.

Bibliotekets og Forskningsafdelingens tilbud og initiativer sker altid i et flerårigt perspektiv Dog med den bemærkning at disse løbende bliver tilrettet, når nye behov opstår. Grundet de statslige bevillingsregler fastsættes det årlige bevillingsniveau i henhold til de på de årlige finanslove opførte midler, og efter drøftelser mellem Sydslesvigudvalget og Dansk Centralbibliotek for Sydslesvig.

I aftalen er der formuleret konkrete resultatkrav for Dansk Centralbibliotek og Forskningsafdelingens virke baseret på egne formulerede formål og målsætninger. Sydslesvigudvalgets driftstilskud udgør sammen med virksomhedens øvrige indtægter den økonomiske ramme, inden for hvilken DCB og Forskningsafdelingen skal opfylde resultataftalen.

Resultataftalen indgås med det formål at udbrede kendskabet til Dansk Centralbiblioteks og Forskningsafdelingens virke og for at sikre, at prioriteringen af tilskuddet fra Sydslesvigudvalget sker på et så oplyst grundlag som muligt.

Resultataftalen er ikke retligt bindende. Ifølge lov om Sydslesvigudvalget og tilskudsordninger på undervisningsministerens område for det danske mindretal i Sydslesvig har Dansk Centralbibliotek og Forskningsafdelingen alene driftsansvaret for egen virksomhed.

2. Præsentation af Dansk Centralbibliotek for Sydslesvig e. V.

2.1. Baggrund

Dansk Centralbibliotek er det danske bibliotek i Sydslesvig. Hovedbiblioteket er beliggende i Nørregade 59, Flensborg. Der er filialer i Slesvig, Bismarcksgade 18 A og i Husum, Nystaden 81. Derudover er der et fællesbibliotek på Jes-Kruse-Skolen, Egernførde. Biblioteksvæsenet råder pt. over tre bogbusser, som betjener hele det sydslesvigske område med besøg ved et stort antal skoler, børnehaver, børne- og ungdomshuse, skolefritidsordninger, forsamlingshuse samt et stort antal buslånere, hvis lånerkort ofte gælder for en hel familie.

Biblioteket servicerer Dansk Skoleforening for Sydslesvig e. V. ved at stille materialer til rådighed til fritidslæsning fra skolebibliotekerne. Biblioteket har en stor samling af lokal-litteratur, der går under betegnelsen: Den Slesvigske Samling. Den Slesvigske Samling består af ca. 60.000 materialeenheder, bøger, film, musik. pjecer m.v. samt 600 digitaliserede værker fra den boghistoriske samling og råder over forskellige tilbud til studerende. Derudover er der under Dansk Centralbibliotek for Sydslesvig e. V. en selvstændig Forskningsafdeling med eget budget.

Endvidere er Dansk Centralbibliotek for Sydslesvig e. V. også ansvarlig for det løbende samarbejde med øvrige organisationer i vores kultur- og videnscentrum i Flensborg, for tiden med Foreningen Norden (og deres sekretariat); Sydslesvigs danske Kunstforening, ECMI-Library (ECMI, European Center for Minority Issues) samt Stefan Seidler (SSW), SSW – Ungdom, Gymnastikforeningen DAN, Foreningen af Aktive Kvinder og Sydslesvigs Folkeuniversitet. Ligeledes administreres portalen Oplev Sydslesvig på biblioteket.

2.2. Organisation, medlemmer og personale

Bibliotekets øverste myndighed er Biblioteksbestyrelsen, hvis medlemmer er udpeget af, og repræsentanter for følgende organisationer: Grænseforeningen e. V., Grænseforeningen, Sydslesvigsk Forening e.V., Sydslesvigs danske Ungdomsforeninger e.V., Sprogforeningen, Dansk Skoleforening for Sydslesvig e.V. samt en repræsentant fra Brugerrådet. Der er endvidere valgt to medarbejderrepræsentanter.

Den daglige ledelse varetages af bibliotekschefen og souschefen. Forskningsafdelingen, hvis forskningsleder leder historikerne, modtager faglig sparring og rådgivning af et dertil nedsat Forskningsudvalg.

2.3. Historie og fremtidige udviklingsmuligheder

Biblioteket blev stiftet med udgangspunkt i bogsamlingen i Gustav Johannsens hjem i Flensborg fra 1891. Da Johannsens bogsamling ikke længere kunne rummes mere i privat regi, fortsatte biblioteksarbejdet fra 1921 i Flensborghus frem til 1959. Litteratursamlingen omkring det gamle hertugdømme Slesvig blev en selvstændig enhed, der i 1949 fik navnet 'Den Slesvigske Samling'. En af de største begivenheder inden for det danske biblioteksvæsen i Sydslesvig, var biblioteksnybygningen i 1959. Med oprettelsen af 'Studieafdelingen' i 1963, bekræftedes biblioteket som en regional forskningsinstitution.

Biblioteket har iværksat en proces med at undersøge alternative muligheder for en ny fysisk ramme, som bedre kan facilitere de mange opgaver, et moderne bibliotek skal løse – og samtidig være bedre indrettet i forhold til de logistiske behov – f.eks. med hensyn til bogbusser, gæsteparkering mv. Dette sker nu også med baggrund i, at vi pr. 1. januar 2022 overtog grunden og dermed bygningen Nørregade 59.

2.4. Mission

Dansk Centralbibliotek for Sydslesvig har jf. vedtægterne til formål

- at drive biblioteksvirksomhed til gavn for det danske mindretal i Sydslesvig i videst mulig overensstemmelse med bibliotekslovgivningen i Danmark
- at formidle dansk og nordisk sprog og kultur
- at fremme kendskabet til Sydslesvigs særpræg
- at fremme historisk og anden videnskabelig forskning og formidling
- at indsamle, registrere og bevare arkivalier

2.5. Vision

Dansk Centralbibliotek for Sydslesvigs vision er, at vi vil være stedet, hvor man møder alt det danske, dog i visse sammenhænge også i udvidet udgave som:

”stedet, hvor du kan møde alt det danske – det slesvigske & det nordiske”

Biblioteket har en stor styrke i at være grundlagt på dansk kultur og skal konstant have fokus på formidling af dansk sprog og dansk kultur, hvor det skal markere sig som stærk samarbejdspartner for alle i grænselandet og Sydslesvig. Fokus på bibliotekets særlige rolle som en del af det danske mindretal i Sydslesvig skal således opretholdes og styrkes. Formidlingen af nordisk sprog og kultur fortsætter.

Biblioteket er både læsestedet, lærestedet og mødestedet i forlængelse af bibliotekets funktion som kultur-, oplysnings- og læringsinstitution, altså som samlingssted. Biblioteket skal fortsat arbejde med biblioteksrummene/bogbusser, som det sted hvor brugerne mødes og både får gode og uventede oplevelser. Bibliotekets lokaler er borgernes rum, stedet hvor man henter viden og hvor man har udviklende demokratiske debatter og stedet hvor foreninger og sociale grupperinger mødes. Bibliotekerne er lokalsamfundets mødested – et "bytorv", der skaber liv, debat, deltagelse og udvikling.

3. Aktuel aktivitet og analyse i forhold til danske biblioteker

Som noget nyt vil vi i resultataftalen indarbejde en analyse i forhold til danske biblioteker, også efter anmodning fra Sydslesvigudvalget, som sidste år bad om en sådan sammenligning og som her sendes med aktuelle tal fra dels 2021, men også de to seneste måneder september og oktober. Generelt indarbejder vi i regnskabet en række nøgletal for aktivitet, udlån, bestand osv. og det kan fremover vurderes, om sammenligninger skal integreres i selve regnskabs- og årsrapporten.

Tilbage i 2017 udarbejdede biblioteket en benchmark-analyse, som blev forelagt for bestyrelsen. Der blev i denne analyse peget på, at en række faktorer kan være interessante at måle på i forhold til sammenlignelige biblioteker: udlånstal, besøgstal, åbningstid, materialebestand, besøg på hjemmeside, opholdstid, antal medarbejdere, bygningsudgifter

I takt med at det nye bibliotekssystem er indført i alle kommuner, udvikles der flere og flere statistik-redskaber, og også i forhold til økonomi er der stærkere fokus på sammenligninger, så vi samlet set står med bedre muligheder for at sammenligne.

I slutningen af 2021 deltog DCB i konference om strategisk biblioteks-udvikling, herunder med brug af benchmark til analyser, hvor chefen for København Kommunes biblioteker, Jakob Heide fremlagde en arbejdsgruppes analyse med den konklusion, at der er meget få steder, hvor man kan sige at udgift og driftens indretning afhænger af kommunens størrelse. Med andre ord: der er stor kommunal forskellighed / mangfoldighed, og så er der også mange forskellige forhold på de enkelte biblioteker i forhold til øvrige funktioner osv., deraf udsagnet fra bibliotekschefen i Københavns kommune: "Man skal være varsom med sammenligninger, men det er man ikke."

3.1. Forudsætninger i forhold til analysen

Man kan anvende statistik på mange måder, men man kommer ikke uden om det faktum, at hvis vi antager et højt antal borgere i Sydslesvig, så ville vi få en lav udgift pr. "indbygger", og et lavt antal udlån pr. indbygger, - og med et lavt antal som antagelse, tilsvarende et højt tal for begge indikatorer.

Mht. antal borgere:

For at finde et retvisende sammenligningsgrundlag må man gøre sig tanker om, hvordan antallet af borgere fastlægges, - et tilbagevendende emne i mindretallet. I 2015 undersøgelsen havde vi mere forsigtigt valgt hele 3 befolkningsstørrelser, hhv. 50.000, 34.000 el. 18.000, i denne har vi brugt gennemsnittet på 34.000 baseret på følgende. Typisk tales der om at der er op til 50.000 dansksindede, mens antallet af vores faktiske brugere, med lånerkort som bliver brugt inden for en 1-årig periode er stabilt på omkring 15.000 inkl. lånee via PLC, jf. at der er aftalt 18.000 som grundlag for indbetalinger til danske biblioteksmæssige servicesystemer). Tallet 34.000 borgere er således et gennemsnit af disse 18.000 og 50.000.

Mht. personale:

Personale omregnet til fuldtidsstillinger er et konkret tal, men alligevel er der brug for nogle forudsætninger for, hvad der skal medregnes, og hvad der på grund af vores særlige struktur, ikke bør medregnes. Det gælder selvfølgelig de 2 historikere fastansat i Forskningsafdeling & Arkiv og de 2 historikere i Den Slesvigske Samling, samt 1 rengøringsmedarbejder til de områder, der har med dette og tilknyttede områder at gøre, f.eks. danskurser. Der kan fraregnes 1 stilling til administration af danskurser og tyske tilskud, samt hhv. bogholder og løn- og personalemedarbejder, da dette typisk klares i kommunens forvaltning. Endvidere er fraregnet ½ chef og ½ IT-chef, i alt 9 stillinger (med justering omregnet til 8,5 årsværk) bundet op på aktiviteter alene baseret på mindretalsforhold, undervisning og forskning mv. Man skal være opmærksom på, at antallet af medarbejdere i Danmark også kan svinge på grund af, at visse opgaver kan være outsourcete. F.eks. har nogle biblioteker ikke selv rengøring på deres lønningliste, og et enkelt har også outsourcet opgaven med påpladssætning. Endelig kan nævnes, at nogle biblioteker er begyndt at få løst opgaver via frivillige (dog har vi også via Sydslesvig danske Kunstforening, Foreningen Norden m.fl. frivillige, som løser opgave med udstillinger, arrangementer mv.).

Mht. sammenlignelighed

I analysen har vi sammenlignet med landsgennemsnittet i Danmark, men også taget konkret sammenligning med hhv. Tønder og Brønderslev kommune baseret på deres indbyggertal. Den afgørende forskel er i høj grad her tilgangen til betjening af borgere med betjent åbningstid, uanset om vi ser på at der er 2 bogbusser i Sydslesvig eller at vores åbningstid på hovedbiblioteket mere end dækker det, der tilbydes på Københavns hovedbibliotek. Vi har ofte kontakt med det tyske mindretals bibliotek og udveksler også data med hinanden, uden at de her er medtaget, da de 2 mindretalstilbud af gode grunde også er forskellige.

3.2. Udlån pr. indbygger 2021

Det gennemsnitlige udlån pr. indbygger i de danske kommuner er på 3,0.

Hos Dansk Centralbibliotek ligger vi på 6,4 udlån pr. indbygger, dvs. vi ville i oversigten få en 3. plads, kun Allerød og Gentofte har højere udlån pr. indbygger, mens Lyngby-Taarbæk ville få en 4. plads og Bornholm en 5. plads. Og en forbedring i forhold til den benchmarkanalyse, Dansk Centralbibliotek gennemførte i 2017, hvor der var taget udgangspunkt i tal fra 2015 – uanset dette, den gang var indplaceringen på en 13. plads.

Sammenlignelige kommuner (indbyggermæssigt) er Brønderslev med et udlån på 3,5 og i Tønder et udlån på 2,4 pr. indbygger.

3.3. Udgift pr. indbygger 2021

Den gennemsnitlige nettoudgift pr. indbygger er beregnet til 430 kr. pr. indbygger.

Dansk Centralbibliotek har en udgift på 718 kr. pr. indbygger. Dermed kommer vi på en 5. plads over "dyreste" bibliotek pr. indbygger, hvor Tårnby, Helsingør og Alberslund tager de første 3 pladser. Den mindste udgift pr. indbygger er København, men her må der også antages stordriftsfordele spille ind.

Sammenlignelige kommuner (indbyggermæssigt) er Brønderslev med en udgift på 463 kr. pr. indbygger, og Tønder på 429 kr. pr. indbygger, og her ser man i hvert fald umiddelbart en placering, som matcher den ovenfor nævnte med udlån pr. indbygger. Dog er der tale om et skøn ud fra de nævnte forudsætninger, mens udgifterne i Danmark er reduceret med forskellige faktorer, der ikke her er indregnet.

3.4. Statistik vedr. Corona-tiden

I det følgende ses på udviklingen i de 2 nøgletal: samlet udlån og besøg i Flensborg. Der er taget 2 måneder (september og oktober), da vi så har aktuelle tal for 4 år, til brug for en sammenligning hen over den længerevarende Corona-periode.

	Udlån, september	Udlån, oktober	Besøg, september	Besøg, oktober
2019	28.129	19.537	12.559	10.289
2020	25.995	18.803	5.583	5.463
2021	28.931	18.080	5.614	5.485
2022	26.572	15.982	7.919	7.710

Bemærkning om udlån: det høje tal i 2021 kan nok også ses på baggrund af behovet opstået efter hele forårets langvarende restriktionsperiode, - for samlet set viser udlånstallene, at vores fald i udlån var præcis på gennemsnittet med det danske: en opgørelse viser, at dette ligger mellem et fald på 13,3% helt op til 40,1%, med et gennemsnit på 26,6%. Vores tilsvarende tal er 27,2%, så det særdeles tæt på gennemsnittet i Danmark, uden at kunne sammenligne Corona-restriktioner i Danmark og Tyskland i øvrigt, apropos den indledende bemærkning om at passe på med sammenligninger.

3.5. Øvrige målepunkter:

Bestand: den gennemsnitlige bestand (af bøger mv., dvs. materialer til udlån) er i Danmark i gennemsnit 4.486 pr. indbygger, mens tallet hos DCB er på 10.147 pr. indbygger, og hvis man modregner, hvad Den Slesvigske Samling har som unik samling for Nord- og Sydslesvig, er tallet dog 8.382 materialer pr. indbygger, men som også indeholder materialer stående ude på PLC (skolebibliotekerne).

Årsværk: der er i de 98 kommuner gennemsnit ansat 33,55 årsværk, dvs. på dette punkt matcher vi relativt sammenligneligt med vores opgørelse over antal medarbejdere relateret til folkebiblioteket, dvs. uden historikere i Forskningsafdelingen og samlingen, uden danskurser, administration mv., hvor vi jf. afsnit 3.1. fremlagde forudsætningen om et justeret årsværk på 35,6. I øvrigt gennemfører biblioteket regelmæssigt benchmark i forhold til lønniveauet for bibliotekarer, så dette er på gennemsnittet i forhold til Danmark.

Arrangementer, åbningstimer: som supplement til udlånstal og besøgstal er det naturligvis også relevant at se på arrangementer og åbningstimer, som fremover også kan indgå i disse benchmark-analyser.

4. Mål for Dansk Centralbiblioteks arbejde i 2023

Denne resultataftale indeholder mange elementer, der samlet set kan betragtes som det resultat, vi skal levere i 2023 og frem. Ud over de opgaver, der fremgår af vores strategi – har vi også valgt at beskrive de kerneopgaver, der skal varetages, og som vi supplerer med nogle særlige indsatser beskrevet som resultatmål.

For perioden 2023 og frem er Dansk Centralbibliotek for Sydslesvig e.V. også i dialog med delstaten Slesvig-Holsten om en fornyelse / fortsættelse af den igangværende resultataftale for perioden 2020-2022. Dette sker ud fra ønsket om dokumentation af de ydelser, som kan forventes fra biblioteket, med mulighed for afvigelser drøftes og overordnet ens aftalestruktur som indeværende aftale.

4.1. De daglige opgaver – vores kerneopgaver

Helt overordnet er Dansk Centralbibliotek for Sydslesvigs kerneopgave at være bindeled mellem fortid, nutid og fremtid. Dette sker gennem de tilbud, biblioteket stiller til rådighed. Dansk Centralbibliotek for Sydslesvig hviler på den danske bibliotekslov, der præciserer, at biblioteker skal fremme oplysning, uddannelse og kulturel aktivitet. Biblioteker er en af grundpillerne i et demokratisk samfund og i takt med samfundets og brugernes udvikling skal bibliotekets tilbud også udvikle sig, så de til stadighed kan matche brugernes behov for at blive klogere på sig selv og verden, tilegne sig viden og få uventede oplevelser.

Formidling af klassiske bibliotekstilbud - bøger, tidsskrifter, aviser, film, musik og hjælp til litteratursøgninger - hører fortsat til kerneopgaven. Tilbud som IT-vejledning/introduktioner, borgerservice og digitale bibliotekstilbud er nye kerneopgaver for biblioteket, der også mærker behov for tilbud om "digital dannelse" – f.eks. øget viden om kildekritik på nettet. Bibliotekets kerneopgave er også at facilitere "mødestedet" – stedet, hvor man mødes til foredrag, konferencer, udstillinger, koncerter, danskkurser, læsekredse, diskussioner om aktuelle emner – og stedet, hvor der er tid og rum til både (livslang) læring og fordybelse for den enkelte.

Forskning er en kerneopgave i Forskningsafdelingen og skal fremadrettet også være det i Den Slesvigske Samling lige som den folkelige formidling. Det gælder afholdelse af foredrag, rundvisninger og byrundture med historisk indhold, udstillinger, der viser Forskningsafdelingens og Den Slesvigske Samlings materiale. Det gælder også indsamling, registrering og bevaring af materiale om Slesvigs historie og om at vejlede og informere forskere, studerende og andre interesserede, som benytter arkivet og samlingen. Desuden er en kerneopgave at indsamle, registrere og arkivere arkivmateriale fra det danske mindretal i Sydslesvig.

Implicit i alle bibliotekets kerneopgaver ligger et stort fokus på formidling af dansk og nordisk sprog, kultur og historie - og allerhelst i partnerskaber med andre centrale aktører både nord og syd for grænsen. Et udpluk af bibliotekets opgaver giver et indblik i de mangeartede emner:

Formidling i biblioteker og bogbusser:

- udvælgelse, accession, katalogisering af nye materialer – med tilsvarende kassation af gamle materialer
- velkommen til nye lånerne – registrering, indmeldelse og intro til biblioteket
- modtagelse af og kontinuerlig support til danskkursister
- personlig formidling og vejledning – f.eks. intro til nye materialer og hjemmesider
- biblioteksorienteringer og rundvisninger
- formidling – og hjælp til søgning på/i diverse hjemmesider og databaser

- digital markedsføring i nyhedsbreve, på Facebook, Instagram mv.
- udstillinger med tilknyttede aktiviteter og fokus på relevante materialer
- præsentation af biblioteks tilbud på f.eks. forældremøder og distriktsmøder,
- samfundsengagement, klimabevidsthed, bæredygtighed, borgerservice

Arrangementer:

- foredrag, forfatteraftener, debatarrangementer, årstidsfester, film for børn, læsekredse, hjælp til IT, formidlede filmforevisninger, book-talks, udstillingsprojekter, konkurrencer og lege; alle aktiviteter arrangeres så vidt muligt i samarbejdsrelationer, som f.eks. vores tilbud under "Forskningens døgn" (Forskningsafdeling, Den Slesvigske Samling, skoler); derudover deltagelse i en række aktiviteter i Sydslesvig, f.eks. Sommerhøjskolen, årsmøder, Fantasyfestival m.m., også tilbud på borgerservice/jura-området
- markedsføring omkring arrangementsvirksomheden – f.eks. program, plakater, flyer, hjemmeside, nyhedsbreve, Facebook, pressemateriale m.m.

Udstillinger og konferencer:

- 5-6 udstillinger årligt i samarbejde med Sydslesvigs danske Kunstforening samt med Foreningen Norden – og øvrige interesserede, relevante samarbejdspartnere
- udstillinger i udlånet – f.eks. om historiske emner, temaer og inspiration til læsning, fotoudstillinger, udstillinger for børn, udstillinger af udvalgte kunstnere eller projekter.
- gratis udlån af salene til aktiviteter arrangeret af danske organisationer inden for mindretallet.
- flere gange årligt anvendes udstillingsarealer og møderum også til konferencer, f.eks. også arrangeret af Universitæt Flensburg og ECMI.

4.2. Tilgængelighed og forudsætninger

Biblioteket i Flensburg har åbent 49 timer/uge (hele året, undtaget helligdage).

Biblioteket i Slesvig har åbent 14 timer/uge (48 uger)

Biblioteket i Husum har åbent 14 timer//uge (48 uger)

Fællesbiblioteket i Egernførde har åbnet 8 timer/uge (40 uger).

Bogbusserne har samlet åbent i 64 timer/uger (40 uger).

Lån af materialer fra biblioteket og betjening på biblioteket er vederlagsfrit for brugeren. Biblioteket kan opkræve et gebyr for overskridelse af lånetiden.

Biblioteket skal gennem deltagelse i det almindelige lånesamarbejde søge at skaffe brugerne det materiale, som biblioteket ikke selv råder over (dansk og tysk lånesamarbejde). Biblioteket samarbejder med Dansk Skoleforenings PLC'er og parterne har sammen opdateret samarbejdsaftalen, som revideres årligt.

4.3. Igangværende indsatsområder

Vi vil i 2023 arbejde videre med de 5 overordnede indsatsområder som vi tog fat på i 2022, nemlig:

Læselyst
Digital formidling
Kompetencer
Fællesskaber
Opgaveoptimering

I det følgende afsnit har vi valgt at konkretisere nogle af disse udviklingsopgaver og – ønsker. De præsenteres i følgende skema med fokus på, at de skal supplere – og kvalificere – vores løbende driftsopgaver, som udgør kernen i vores mangfoldige aktiviteter. Det er udgangspunktet, at ca. 20 % af vores ressourcer vil vi dedikere til udviklingsopgaver og aktiviteter, mens 80 % af ressourcerne går til den løbende drift. Arbejdet med både drifts- og udviklingsopgaver er naturligvis under forudsætning af, at der ikke sker væsentlige ændringer i vilkårene.

Læselyst

Alle danske biblioteker forpligter sig i perioden 2020-2023 at styrke læselysten, og det gøres på en række områder. Vi er fra starten med i dette og det vil udmønte sig i flere initiativer, også i samarbejde med hhv. SdU og Skoleforeningen. Der vil være initiativer indenfor 10 overordnede nationale mål indenfor - f.eks. styrke de fysiske rammer, prioritere indkøb, involvere børn og deres voksne i udviklingen af nye bibliotekstilbud og som nævnt styrke samarbejdet med relevante, lokale partnere. Vi vil også fortsat tilbyde booktalks, Sommer- og Vinterbogen, som giver gode resultater.

Digital formidling

Dette punkt skal ses som styrkelse af vores formidling af digitale ressourcer, dvs. muligheden for at tilgå materialer digitalt som eReolen og lex.dk (Den store danske Encyklopædi), men også med et punkt som hedder "Digital formidling af Sydslesvig", primært Oplev Sydslesvig-initiativet. Endvidere kan nævnes, at generel kompetenceudvikling på det digitale er mere nødvendigt end tidligere.

Kompetencer

I forbindelse med at vi i foråret 2022 ansatte en ny kursusansvarlig, vil området "dansk kurser" blive udvidet til også at omfatte andre flere forskellige tilbud. Vi har allerede udvidet med forældredansk, men oplever også interesse i andre slags kurser, og det kunne være i kulturforskelle, digitale kompetencer, kompetencer.

Fællesskaber

Det har altid været tydeligt, og endnu mere måske under Corona-krisen, at biblioteket også er et sted til fællesskaber, de formelle (foreningsmøder, generalforsamlinger), som også de uformelle (læsekredse, studiegrupper, og den spontane hilsen mellem de, der kommer dagligt). Vi skal fortsat tænke i muligheder for at give borgerne disse muligheder og dermed bidrage både til kulturoplevelser, men også det vigtige sociale element i en tid, hvor mange bor alene.

Opgaveoptimering

Uanset udfaldet af strukturdebatten vil der være ekstra meget fokus på opgaver og om der er overlap eller sund konkurrence og udvikling af tilbud: vi regner derfor med særligt fokus på gennemgang af opgaver med bl.a. Grænseforeningen (som netop vil udvikle ny strategi, som kunne gøre nogle af deres opgaver til vores), SSF, Flensborg Avis m.fl.

Endvidere kan nævnes, at vi med Sydslesvigudvalgets godkendelse af projektet "Mindretallet på tur" med oplysningsaktiviteter også mere bredt om Danmark og Tyskland løbende ser på, om aktiviteter falder under denne eller er led i den almindelige drift – vi vil her løbende orientere om udviklingen.

4.4. Nærmere om Bibliotekets udviklingsopgaver 2023

	Opgaver	Resultatkrav	Resultatmål	Vægt i %	Bemærkning
	Læselyst				
2023		Læselyst for børn	Udvikle nye samarbejder med institutioner med baggrund i BOGglad erfaringer.	10	
2023		Læselyst for børn	Forbedret indretning af børnebiblioteket med vægt på plads/rum til læsning og hygge	10	
2023		Læselyst for voksne	Afprøve nye former for læsefællesskaber – f.eks. guidede fælleslæsning		
2023		Læselyst	Fortsætte med DCB-litteraturliste med fokus på anvendelse i Sydslesvig.		
	Digital formidling				
2023		Online formidling	Tilbud om streamede foredrag videreudvikles	10	
2023		E-ressourcer	Gennemgang og sikring af at biblioteket har relevante og målrettede e-ressurser til Sydslesvig.		
2023		Teknologi på biblioteket	Biblioteket som kompetent konferencested med gode digitale muligheder videreudvikles	10	
2023		Oplev Sydslesvig, inkl. Sydslesvigkalenderen	Fuldt indfaset Sydslesvig kalender som del af Oplev Sydslesvig, kurser i brugen heraf og markedsføring		
2023		Nationale temaspor	Følge udviklingen i Danmark omkring de tre nationale biblioteks temaspor og konkret tage tiltag i forhold til disse op i Sydslesvig		
	Kompetencer				
2023		Fremme fokus på klimabevidsthed, bæredygtighed mv.	Skabe opmærksomhed omkring FN's verdensmål, f.eks. med debat og udstilling		
2023		Viden om Danmark – f.eks. om dansk kunst, politik, arkitektur m.m.	Også tilbyde kompetenceudvikling til øvrige organisationer, f.eks. "seneste nyt i DK". Tilbyde kulturejser til Danmark.		
2023		Biblioteksorientering	Ny tilrettelæggelse af form og indhold i biblioteksorientering	10	

	Fællesskaber				
2023		Den demokratiske dialog	Biblioteket deltager som samarbejdspartner i Fremtidsfabrikken (SdU)	10	
2023		Fællesskaber for unge	Unge involveres i nyindretning af Ungdomshjørnet		
2023		Fællesskaber for unge	Interesse for læsefællesskaber for unge undersøges		
2023		Fællesskaber for voksne	Nye fællesskabs-skabende aktiviteter tilbydes	10	
2023		Nye aktiviteter i nye bogbusser	Med baggrund i de første erfaringer med aktiviteter i de nye bogbusser udvikles nye tiltag	10	
	Opgave- optimering				
2023		Samarbejde med Danske Skoleforening for Sydslesvig	Afsøge nye samarbejds muligheder med Duborg-skolen og A.P. Møller Skolen	10	
2023		Opgave drøftelser med øvrige organisationer, optimering, udvikling, koordinering	Som minimum med 3 større organisationer, mest relevant Grænseforeningen, SSF og FI. Avis. (Se ovenfor om Skoleforeningen, hvor vi har opdateret samarbejdsaftale, men med fokus Duborg-skolen, samt Fællesbiblioteket i Egernfærde).	10	
2023		Åbningstider i filialer	Evaluering af åbningstiderne i filialerne indført først i 2022		
2023		Danskundervisning	Danskundervisning i nye former, f.eks. udvikling af Familiesprog dag og online tilbud samt kurser eksternt/sprogrejser.		

4.5. Forskningsafdelingens opgaver 2023

Forskningsafdelingen, og i den forbindelse også Den Slesvigske Samling, har i fællesskab indgået aftaler med både Syddansk Universitet, Aarhus Universitet, Rigsarkivet, Den Gamle By og Schleswig-Holsteinische Landesbibliothek. Hver for sig og sammen vil afdelingerne også fremover indgå i samarbejder med kultur- og forskningsinstitutioner i Danmark og Nordtyskland, som f.eks. Christian-Albrecht Universität zu Kiel, Europauniversität Flensburg, Københavns Universitet og Roskilde Universitetscenter.

Det er fortsat også vigtigt at Forskningsafdelingen er en naturlig samarbejdspartner for hele det danske mindretal i Sydslesvig, herunder især de danske organisationer. Således er vi i gang med at foretage en undersøgelse af mindretallets organisations- og beslutningsstrukturer, der er foranlediget af Det sydslesvigske Samråd. Afdelingen deltager løbende i fælles undersøgelser og udgivelser, ligesom der afholdes fælles foredrag og andre arrangementer. Tilsvarende er det vigtigt, at Arkivet er og opfattes som hele mindretallets arkiv, og at det indsamlede materiale som udgangspunkt stilles frit til rådighed for alle interesserede brugere.

Vi er meget involveret i projektet "Mindretallet på tur", der er støttet af Sydslesvigudvalget.

År	Opgaver	Resultatkrav	Resultatmål	Vægt i pct.
2023	Forskningsprojekt 1	Turisme i efterkrigstiden, post.doc. projekt på Syddansk Universitet støttet af Dansk Centralbibliothek.	Grundforskning	20
2023	Forskningsprojekt 2	Undersøgelse af Det sydslesvigske Samråds historie 1971-2023.	Udarbejdelse af bogmanus. Udvidelse af strukturundersøgelsen, som er foretaget i sommeren 2022.	10
2023	Forskningsprojekt 3	Klaus Tolstrup Petersens ph.d. projekt om Den sønderjyske bevægelse i Danmark og dens betydning for udviklingen af national identitet og selvforståelse i tiden 1864-1914.	Grundforskning og løbende formidling af forskellige elementer i Ph.d.-projektet, indskrevet ved Aarhus Universitet 1.10-2021.	20
2023	Arkivopgaver	Opfølgning på indgåede afleveringsaftaler og større omrokering af arkivmaterialer	Løbende indsamling og registrering, digitalisering samt afsluttet oprydning.	20
2023	Formidling 1	Foredrag, kronikker, øvrige artikler, udstillinger mm., også relateret arkiv.dk, fotos mv.	Min. 6 foredrag og 6 kronikker/artikler	20
2023	Formidling 2	Historiefortællinger via podcast	Min. 2 serier med hver 4 afsnit produceres	10

4.6. Øvrige forpligtelser

Dansk Centralbibliotek for Sydslesvig e. V. er en tysk juridisk enhed, indført i Amtsretten Flensborg den 21. februar 1997 med nr. VR 1572 (Vereinsregister), med seneste justeringer tilført juni 2017.

Biblioteket får ud over tilskud fra Danmark også tilskud fra Slesvig-Holsten, amterne Nordfrisland og Rendsborg-Egernførde, de amtsfrie byer Flensborg og Kiel samt ca. 80 kommuner i landsdelen Slesvig.

Som følge af tilskuddet fra tysk side og placeringen i Tyskland skal de til bevillingerne knyttede betingelser fra tysk side ligeledes tilgodeses feks. i form af Jahresabschluss, Verwendungsnachweis, Steuerbilanz og andre krav til regnskabsmæssig afrapportering m.v.. Således skal der tages hensyn til såvel regler, love, vejledninger tilknyttet de tyske bevillinger, tysk lovgivning generelt f.eks. i forhold vedrørende skat, moms, pensionsforsikringer m.v. som til danske regler på tilsvarende området, hvilket kræver, at biblioteket har dybtgående viden på samtlige områder for at kunne opfylde samtlige krav.

"Foreningens regnskabsudarbejdelse og administration er underlagt et betydeligt antal love og forskrifter, der omfatter såvel danske- som tyske regler om forvaltning, budget- og bevillingsregler, skatteret, momsret, ansættelsesret, bogføringsregler samt regnskabsregler. Et sådant omfattende sæt regler stiller betydelige krav til kompetencer og ressourcer" (citater fra Revisionsprotokollat af 27. marts 2012). Grundlæggende hviler Dansk Centralbibliotek for Sydslesvig og Forskningsafdelingen på danske forudsætninger, hvor det er muligt.

5. Bevilling, resultatvurdering og regnskabsaflæggelse

5.1. Bevilling

Sydslesvigudvalget yder i 2023 til Dansk Centralbibliotek for Sydslesvig e.V. et grundtilskud på i alt 30.652.057 DKK fordelt med 28.327.126 DKK til biblioteksvirksomhed hhv. 2.324.931 DKK til forsknings- og arkivvirksomheden.

5.2. Udbetaling

Tilskuddet til Dansk Centralbibliotek afholdes af § 21.91.01. Tilskud til Danske Kulturelle Anligger i Sydslesvig. Dansk Centralbibliotek modtager tilskuddet i 12 lige store månedlige rater, der udbetales forud.

5.3. Ikrafttrædelse

Aftalen træder i kraft den 1. januar 2023 og løber indtil den 31. december 2023, hvor aftalen ophører med mindre andet aftales. Efter enighed mellem aftaleparterne kan der justeres i aftalens opgaver i aftaleperioden. Jf. Sydslesviglovens § 21 har Dansk Centralbibliotek for Sydslesvig og Forskningsafdelingen pligt til at indberette opståede ændringer i deres virke, der har betydning for, om støtten anvendes eller vil blive anvendt til formålet, til Sydslesvigudvalget og Undervisningsministeren. Overordnet gælder det endvidere, at de opstillede resultatkrav og resultatmål tager udgangspunkt i hele Dansk Centralbibliotek for Sydslesvigs virke og er således ikke alene baseret på det af Sydslesvigudvalget besluttede driftstilskud. Som følge deraf vil evt. ændringer i den økonomiske ramme have indflydelse på graden af målopfyldelse.

5.4. Resultatvurdering og opfølgning

Årlig vurdering af resultatkrav og -mål

Dansk Centralbibliotek for Sydslesvig skal for 2023 til Sydslesvigudvalget og Undervisningsministeriet udarbejde og fremsende en årsrapport, herunder et årsregnskab samt et revisionsprotokollat, med oplysninger om tilskuddet fra Undervisningsministeriets anvendelse senest 1. juni 2023.

Sammen med årsregnskab og revisionsprotokollat indsendes ledelsens stillingtagen. Ledelsens stillingtagen skal være underskrevet af ledelsen. Af ledelsens stillingtagen skal det fremgå, hvordan ledelsen forholder sig til revisors evt. anbefalinger og kritiske bemærkninger i revisionsprotokollatet for det pågældende år. Undervisningsministeren afgiver en opfølgingsrapport til Sydslesvigudvalget om de modtagne årsrapporter med en vurdering af, om driftstilskuddet er anvendt i overensstemmelse med udvalgets afgørelse, jf. Sydslesviglovens § 19. Den samlede målopfyldelse drøftes på et årligt møde mellem Sydslesvigudvalget og Dansk Centralbibliotek for Sydslesvig og Forskningsafdelingen. Drøftelse tager særlig sigte på vurderingen af opfyldelsen af resultatkrav, hvor målopfyldelsen beror på en konkret og/eller skønsmæssig vurdering.

Halvårlig status

Som led i Sydslesvigudvalgets tilsyn skal Dansk Centralbibliotek derudover aflevere en halvårsstatus, som skal være Sydslesvigudvalget i hænde senest den 15. juli 2023. Denne halvårsstatus skal indeholde en foreløbig afrapportering på de opstillede mål, samt på foreningens virke generelt.

Bekræftelse af igangværende aktivitet

Endvidere skal Dansk Centralbibliotek senest to uger forud for hver tilskudsudbetaling til Sydslesvigudvalgets sekretariat fremsende en bekræftelse på, at aktiviteten fortsat er i overensstemmelse med de i aftalen indeholdte mål- og resultatkrav, jf. Sydslesviglovens § 12 stk. 7.

5.5. Genforhandling

Genforhandling af aftalen kan finde sted ved væsentlige ændringer af det grundlag hvorpå kontrakten er indgået, når der foreligger væsentlig misligholdelse fra en af aftaleparterne og i øvrigt når parterne er enige herom, jf. Sydslesviglovens bestemmelser herom.

5.6. Regnskab og revision

Årsrapport og revisionsprotokollat skal være forsynet med de relevante underskrifter, jf. vedtægterne. Årsrapporten udarbejdes i henhold til bekendtgørelse om regnskab for, revision af og indhentning af oplysninger fra foreninger og organisationer m.m., der modtager tilskud fra Sydslesvigudvalget, jf. seneste bekendtgørelse 2015, jf. efterfølgende bilag om regnskabspraksis.

5.7. Misligholdelse/opfølgning

Sydslesvigudvalget kan træffe afgørelse om tilskud helt eller delvis tilbageholdes, jf. Sydslesviglovens § 20, stk. 2.

5.8. Opsigelse

Opsigelse i forbindelse med misligholdes af kontrakten kan ske med henvisning til § 20 i Sydslesvigloven.

Flensborg, den

Benny Engelbrecht
Formand for Sydslesvigudvalget

Christian Jürgensen
Formand for Biblioteksbestyrelsen

Bilag vedr. anvendt regnskabspraksis

Årsregnskabet for Dansk Centralbibliotek for Sydslesvig e.V. aflægges i overensstemmelse med Bekendtgørelse nr. 1594 af 14. december 2015 om regnskab for, revision af og indhentning af oplysninger fra foreninger og organisationer mv., der modtager tilskud fra Sydslesvigudvalget.

Årsregnskabet aflægges i EUR.

Generelt om indregning og måling

I resultatopgørelsen indregnes indtægter i takt med, at de indtjenes.

Aktiver indregnes i balancen, når det er sandsynligt, at fremtidige økonomiske fordele vil tilflyde foreningen, og aktivets værdi kan måles pålideligt.

Forpligtelser indregnes i balancen, når det er sandsynligt, at fremtidige økonomiske fordele vil fragå foreningen, og forpligtelsens værdi kan måles pålideligt.

Ved første indregning måles aktiver og forpligtelser til kostpris. Efterfølgende måles aktiver og forpligtelser som beskrevet for hver enkelt regnskabspost nedenfor.

Ved indregning og måling tages hensyn til forudsigelige tab og risici, der fremkommer inden årsregnskabet aflægges, og som be- eller afkræfter forhold, der eksisterede på balancedagen.

Foreningen har ved indførelse af ovennævnte regnskabsbekendtgørelse foretaget en opgørelse af foreningens åbningsbalance pr 1. januar 2003. Henset til at foreningen har eksisteret i en længere årrække er de indregnede aktiver i åbningsbalancen behæftet med nogen usikkerhed, hvilket kan have indflydelse på opgørelse af foreningens balancesum og egenkapital.

Resultatopgørelsen

Indtægter

Foreningens indtægter består hovedsageligt af tilskud fra Undervisningsministeriet i Danmark samt offentlige tilskud fra Tyskland. Tilskud indtægtsføres i resultatopgørelsen for det regnskabsår som de vedrører. I det omfang de modtages som øremærket kapitaltilskud, føres denne indtægt direkte på foreningens egenkapital.

Kontante tilskud der modtages i regnskabsåret, men som fra tilsagnsgiver vedr. fremtidige regnskabsår periodeafgrænses som en gældsforpligtelse under passiver og indregnes som en indtægt i det fremtidige regnskabsår.

Finansielle poster

Finansielle indtægter og omkostninger indregnes i resultatopgørelsen med de beløb, der vedrører regnskabsåret. Finansielle poster omfatter renteindtægter og -omkostninger, realiserede kursgevinster og -tab vedrørende værdipapirer og gæld samt realiserede og urealiserede transaktioner i fremmed valuta.

Skat

Foreningen er godkendt som almennyttig forening og er efter tysk skattelovgivning ikke skattepligtig.

Materielle anlægsaktiver

Udlånsmaterialer, driftsmidler og inventar måles til kostpris med fradrag af akkumulerede af- og nedskrivninger. Kostprisen omfatter anskaffelsesprisen, omkostninger direkte tilknyttet anskaffelsen samt omkostninger til klargøring af aktivet indtil det tidspunkt, hvor aktivet er klar til at blive taget i brug. Afskrivning på disse aktiver påbegyndes, når aktiverne er klar til at blive taget i brug. Afskrivningsgrundlaget er kostpris med fradrag af forventet restværdi (scrapværdi) efter afsluttet brugstid. Afskrivning beregnes lineært over den forventede brugstid, der udgør:

Udlånsmaterialer	4 år
Inventar	4 år
IT-udstyr	3 år
Biler og busser	4 - 10 år

Fortjeneste og tab ved afhændelse eller udrangering af materielle anlægsaktiver opgøres som forskellen mellem salgsprisen og den regnskabsmæssige værdi på salgstidspunktet og indregnes i resultatopgørelsen under afskrivninger.

Den regnskabsmæssige værdi vurderes på balancedagen for at afgøre, om der er indikation af værdiforringelse. Hvis det er tilfældet, foretages nedskrivning, der udgiftsføres i resultatopgørelsen med det samme.

Udlånsmaterialer

Udlånsmaterialer er defineret som DCB's beholdning af bøger, lydbøger, musik CD'er, spil mv. til brug for udlån.

Inventar og IT-udstyr

Inventar og IT-udstyr er defineret som DCB's kontoradministrative IT-udstyr og inventar, der er anskaffet til brug for DCB's fremtidige opgavevaretagelse vedrørende produktion af varer, udførelse af tjenesteydelser eller til administrative formål. Inventar og IT-udstyr omfatter aktiver, med enkeltvis kostpris på over 6.500 euro, idet levetiden for disse vurderes at udgøre under et år.

Alle efterfølgende udgifter afholdt på inventar og IT-udstyr udgiftsføres, medmindre de afholdte udgifter er en forbedring, der forøger hovedaktivets funktionalitet væsentligt og denne er vedvarende.

Biler og busser

Biler og busser omfatter DCB's personbiler stillet til rådighed for personale samt bogbusser.

Biler afskrives over 4 år.

Busser afskrives over 10 år.

Værdipapirer

Værdipapirer, der er børsnoterede, optages til dagsværdi. Andre værdipapirer, som ikke er børsnoterede, måles til kostpris. Der nedskrives til genindvindingsværdien, såfremt denne måtte være lavere.

Tilgodehavender

Tilgodehavender måles til kostpris, der sædvanligvis svarer til nominel værdi. Værdien reduceres med nedskrivning til imødegåelse af forventede tab.

Periodeafgrænsningsposter

Periodeafgrænsningsposter indregnet under aktiver omfatter afholdte omkostninger vedrørende efterfølgende regnskabsår.

Kontante tilskud der modtages i regnskabsåret, men som fra tilsagnsgiver vedr. fremtidige regnskabsår periodeafgrænses som en gældsforpligtelse under passiver.

Likvider

Kasse- og bankbeholdninger er indregnet og målt til nominel værdi.

Pensionsforpligtelser

Under hensættelser er der indregnet den aktuarmæssige beregnede forpligtelse til at yde medarbejdere pension, i det omfang denne pensionsforpligtelse ikke er afdækket af tredjepart.

Gæld

Gældsforpligtelser, herunder forpligtelser over for medarbejdere og kreditorer, er indregnet og målt til nominel værdi.